

STORTINGET

Innst. 139 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:1 S (2018–2019)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni, Ole André Myhrvold, Sandra Borch og Emilie Enger Mehl om en bjørneforvaltning som er i tråd med rovviltforliket

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

- «1. Dagens yngleområde for bjørn utvides ikke (jf. rovviltforliket pkt. 2.2.14).
2. I beiteprioriterte områder må alle tilgjengelige virkemidler tas i bruk for å ta ut skadedyr (jf. rovviltforlikets pkt. 2.2.19). Dette inkluderer utvidelse av fellingstillatelse, bruk av løs, på drevet halsende hund, bruk av helikopter og andre nødvendige tiltak for et effektivt uttak.
3. Det etableres et nytt system for bestandsregistrering av bjørn som er mer dekkende og effektivt enn dagens system.»

Det vises til dokumentet for nærmere begrunnelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Lene

Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, viser til Representantforslag 8:1 S (2018–2019) om en bjørneforvaltning som er i tråd med rovviltforliket, hvor forslagsstillerne ber om at dagens yngleområde ikke utvides, at alle virkemidler tas i bruk for et effektivt uttak, og at det etableres et nytt system for bestandsregistrering av bjørn som er mer dekkende og effektivt enn dagens system.

Komiteen er av den oppfatning at de vedtatte rovviltforlikene (St.meld. nr. 15 (2003–2004), jf. Innst. S. nr. 174 (2003–2004) og Dokument 8:163 S (2010–2011)), naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen danner rammene for gjeldende rovviltpolitikk. Forslagsstillerne reiser imidlertid en viktig problemstilling rundt forvaltningens rolle i rovviltforlikene. Rovviltforlikene kan bare endres av Stortinget.

Komiteen deler forslagsstillerne bekymring for beitenæringen, og det er bred enighet om en mest mulig effektiv skadefelling av bjørn.

Komiteen viser til at det i representantforslaget blir fremmet tre forslag. Komiteen viser til statsrådets svarbrev, datert 23. oktober 2018 (vedlagt innstillingen), og til åpen høring i komiteen, avholdt 15. november 2018.

Dagens yngleområde for bjørn utvides ikke

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, viser til statsrådets svarbrev om at rovviltnemndene har myndighet til å

fastsette forvaltningsplaner innenfor sin region, jf. Rovviltforskriften § 6, at forvaltningsplanene revideres med jevne mellomrom, og at Klima- og miljødepartementet kan overprøve planene.

Flertallet merker seg i statsrådets svarbrev at vi ligger langt under bestandsmålet for bjørn, og at en økning i bestanden vil kreve en særlig beskyttelse av binner. I forvaltningsregion 6, som er omtalt i forslaget, har Klima- og miljødepartementet bedt rovviltnemnda om å se nærmere på forvaltningsområdet for bjørn. Flertallet imøteser redegjørelsen om veien videre.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at de norske forvaltningsområdene for bjørn i dag er konsentrert til Indre Namdal i Trøndelag, Indre Troms, Finnmark og Hedmark. Videre at utbredelsen av bjørn i Norge i stor grad gjenspeiler utbredelsen av bjørn i Sverige, hvor de vestlige delene av Sverige langs grensen til Hedmark og Trøndelag utgjør selve kjerneområdet.

Disse medlemmer understreker at avgjørelsen om egne forvaltningsområder for bjørn i Norge ble tatt på 1990-tallet, og at etableringen har ført til et markant fall i beitenæringen i yngleområdene for bjørn. Disse medlemmer mener at den situasjonen vi har i Trøndelag, klart illustrerer de problemene en feilslått rovviltforvaltning skaper.

Disse medlemmer viser til at antallet sau som blir sendt på beite i kommunene Namsskogan, Røyrvik, Lierne, Grong og Snåsa, er sterkt redusert, og at mindre sau inne i bjørnesonen fører til økende tap andre steder i Trøndelag, for eksempel på Innherred, i Meråker og på Fosenhalvøya. Disse medlemmer vil understreke at dette tidligere var steder var uten bjørneangrep. Disse medlemmer vil påpeke den alvorlige situasjonen det er at bjørneangrepene i Trøndelag denne sesongen er blant de verste på mange år, og at dette innebærer at 211 sau er dokumentert drept av bjørn så langt. Disse medlemmer vil understreke at det er bjørneangrep i beiteprioriterte områder som har økt vesentlig.

Disse medlemmer ser at det fra miljømyndighetenes side er gjort utredninger knyttet til muligheten for å utvide forvaltningsområdet for bjørn. Dette skal innebære at både en løsning hvor alle kommuner langs grensen i Trøndelag fra Meråker til Snåsa er inkludert, og en løsning hvor de sørlige trønderske kommunene Røros, Tydal og Holtålen utpekes som nytt forvaltningsområde, er vurdert.

Disse medlemmer viser til brev sendt rovviltnemnda i region 6 i mars 2018 i forbindelse med vedtak om en ny forvaltningsplan for regionen, fra Klima- og miljødepartementet:

«Miljødirektoratet mener forvaltningsområdet for bjørn i region 6 i dag sannsynligvis er for lite til å forvalte en stabil bestand på regionens bestandsmål som er tre

unglinger. [...] Departementet mener på denne bakgrunn at rovviltnemnda i region 6 må se nærmere på forvaltningsplanens avgrensning av forvaltningsområde for bjørn slik at dette får en størrelse som er egnet til å ivareta en stabil bjørnebestand på nivå med forvaltningsmålet for regionen.»

Disse medlemmer mener at en slik holdning til forvaltningsområdet for bjørn fra departementets side helt klart ikke er i tråd med det som står i rovviltforliket av 2011. Disse medlemmer viser til at det her settes et bestandsmål for ynglende bjørn på 13. Det heter videre i pkt. 2.2.14:

«Det legges til grunn at virkeliggjøring av bestandsnivå for bjørn ikke vil kreve areal ut over omfanget av dagens yngleområder.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil understreke at verken bestandsmål eller rammene rundt dette er endret siden 2011. Videre er det disse medlemmers klare oppfatning at dersom man nå vil endre stortingsflertallets forutsetning, er dette et spørsmål som må opp til politisk behandling i Stortinget. Disse medlemmer mener at miljøforvaltningen ikke har fullmakter til å avgjøre hvilke områder som skal ligge innenfor yngleområdet, og hvilke områder som skal være beiteprioriterte.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Dagens yngleområde for bjørn utvides ikke (jf. rovviltforliket pkt. 2.2.14).»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«I beiteprioriterte områder må alle tilgjengelige virkemidler tas i bruk for å ta ut skadedyr (jf. rovviltforlikets pkt. 2.2.19). Dette inkluderer utvidelse av fellingstillatelse, bruk av løs, på drevet halsende hund, bruk av helikopter og andre nødvendige tiltak for et effektivt uttak.»

«Det etableres et nytt system for bestandsregistrering av bjørn som er mer dekkende og effektivt enn dagens system.»

Virkemidler i skadefelling

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, legger merke til at Senterpartiet tidligere har fremmet lignende forslag som ikke er blitt vedtatt av Stortinget. Dette var Representantforslag 23 S (2013–2014), som ble behandlet i Innst. 197 S (2013–2014). Flertallet viser til statsrådets svarbrev, hvor det er vist til at det er gjennomført et forskningsprosjekt for å undersøke effekter av bruk av løs, på drevet halsende hunder på bjørn i regi av Norsk institutt for natur-

forskning. Resultatene av forskningsprosjektet ble publisert i april 2018. Statsråden meddeler i svarbrevet at han vil gjennomgå både resultatene av forskningsprosjektet og de faglige rådene før han tar stilling til en eventuell endring. Komiteen er enig med statsråden i at en eventuell endring bør gjøres på et faglig godt grunnlag, og imøteser statsrådets endelige konklusjon.

Nytt system for bestandsregistrering

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, viser til statsrådets svarbrev, hvor han meddeler at Norge allerede har blant verdens beste overvåkningsprogram for rovvilt. Årlig DNA-innsamling har vært landsdekkende siden 2009, og dette er også i de senere år blitt betydelig styrket gjennom Rovdata. Flertallet mener dette er et tungtveiende argument for at vi har et adekvat system for bestandsregistrering i Norge.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Dagens yngleområde for bjørn utvides ikke (jf. rovviltforliket pkt. 2.2.14).

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 2

I beiteprioriterte områder må alle tilgjengelige virkemidler tas i bruk for å ta ut skadedyr (jf. rovviltforli-

kets pkt. 2.2.19). Dette inkluderer utvidelse av fellingstil-
latelse, bruk av løs, på drevet halsende hund, bruk av he-
likopter og andre nødvendige tiltak for et effektivt uttak.

Forslag 3

Det etableres et nytt system for bestandsregistrering av bjørn som er mer dekkende og effektivt enn dagens system.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:1 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni, Ole André Myhrvold, Sandra Borch og Emilie Enger Mehl om en bjørneforvaltning som er i tråd med rovviltforliket – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 17. januar 2019

Ketil Kjenseth

leder

Gisle Meininger Saudland

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråd Ola Elvestuen til energi- og miljøkomiteen, datert 23. oktober 2018****Svar på representantforslag 1 S (2018-2019) om en bjørneforvaltning som er i tråd med rovviltforliket**

Jeg viser til brev fra Energi- og miljøkomiteen av 10. oktober 2018 vedrørende representantforslag 1 S (2018-2019) fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni, Ole André Myhrvold, Sandra Borch og Emilie Enger Mehl om en bjørneforvaltning som er i tråd med rovviltforliket.

Det fremmes følgende forslag:

- "1. Dagens yngleområde for bjørn utvides ikke (jf. rovviltforliket pkt. 2.2.14).
2. I beiteprioriterte områder må alle tilgjengelige virkemidler tas i bruk for å ta ut skadedyr (jf. rovviltforlikets pkt. 2.2.19). Dette inkluderer utvidelse av felingstillatelse, bruk av løs, på drevet halsende hund, bruk av helikopter og andre nødvendige tiltak for et effektivt uttak.
3. Det etableres et nytt system for bestandsregistrering av bjørn som er mer dekkende og effektivt enn dagens system."

I **pkt. 1** i forslaget foreslås det at dagens yngleområde for bjørn ikke utvides, jf. rovviltforlikets punkt 2.2.14.

Rovviltnemndene har myndighet til å fastsette forvaltningsplaner for rovvilt innenfor sin region, jf. rovviltforskriften § 6, og disse planene skal inkludere avgrensninger av forvaltningsområdene for rovviltartene som regionen har et bestandsmål for. Ved fastsettelsen av henholdsvis rovviltprioriterte områder og beiteprioriterte områder, tar nemndene både hensyn til rovviltet og andre samfunnsinteresser slik som beitenæringene. Dette innebærer vanskelige avveininger og valg. Det kan blant annet bety at enkelte områder som både er gode rovviltområder og beiteområder blir beiteprioriterte områder. Og tilsvarende at gode beiteområder og rovviltområder blir rovviltprioriterte områder.

Samtidig må forvaltningsplanen sikre at bestandsmålene for rovvilt som er fastsatt av Stortinget nås innenfor den enkelte region. Det betyr at de prioriterte rovviltområdene både må være store nok til å dekke arealkravet til den aktuelle arten, samtidig som det må bestå av egnede leveområder for den aktuelle rovviltart. Rovviltnemndene må i sin utforming av forvaltningsområdene, for å sikre at bestandsmålene nås, også se lokaliseringen av området i sammenheng med utbredelsen av arten i tilgrensende regioner eller land. Det betyr at de områdene som settes av til bjørn må være egnet til en stabil måloppnåelse for bjørn i de regioner som har mål om ungekull av bjørn. Samtidig skal nemndene

også sette av gode nok områder for beitedyr, og legge vekt på hensynet til levedyktig næringsvirksomhet.

Rovviltforlikets punkt 2.2.14 fra 2011 sier blant annet at "*Det legges til grunn at virkeliggjøring av bestandsnivå for bjørn ikke vil kreve areal ut over omfanget av dagens yngleområder. ...*". Samtidig heter det i samme rovviltforlikets punkt 3.1 "*Bestandsmålet for bjørn settes til 13 årlige ynglinger. Det skal tilstrebes et jevnere forhold mellom binner og hannbjørn enn i dag, jf. pkt 2.2.17 og 2.2.18, og det settes et tak på antall hannbjørn slik at dette ikke skal overstige 1,5 ganger antallet binner. Dog ikke slik at uttak av hannbjørn tas innenfor binneområdene. Antall binner settes til 6,5 pr. yngling.*" Dette innebærer at områder med binner gis en særskilt beskyttelse ved lisensfelling og skadefelling. Disse to punktene viser med tydelighet at ingen punkter i rovviltforlikene kan forstås og vurderes isolert. Det som står i ett punkt må sees i sammenheng med andre punkter i rovviltforlikene, slik som for eksempel rovviltartenes bestandsmål, at vi skal ligge så nær bestandsmålet som mulig, at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein og behovet for en tydelig soneforvaltning.

I dag er vi langt under bestandsmålet for bjørn, og en økning i bestanden vil kreve en særlig beskyttelse av binner. Tilveksten og utbredelsen av bjørn øker svært sakte, noe som har sammenheng med binnenes reproduksjons- og spredningspotensial. Sentralt i dette er at kun 32-46 prosent av de unge binnene forlater moras hjemmeområde for å etablere eget hjemmeområde, og disse vandrer i gjennomsnitt kun 16 km vekk fra moras hjemmeområde. I tillegg er reproduksjonsfrekvensen lav hos bjørn. Norge ligger helt i randsonen av større bestander i våre naboland, noe som gjør at antall binner fremdeles er svært lavt. I sum gjør dette at ivaretagelse av binner er avgjørende for å oppnå en videre vekst mot bestandsmålet.

Rovviltnemndene reviderer sine egne forvaltningsplaner med jevne mellomrom. Rovviltnemnda for forvaltningsregion 6 (Trøndelag, Møre og Romsdal), som forslagsstiller nevner spesielt i sin bakgrunn for representantforslaget, reviderte sin forvaltningsplan i 2013. De valgte å innskrenke forvaltningsområdet for bjørn sammenlignet med tidligere forvaltningsplan som var gjeldende da rovviltforliket i 2011 ble vedtatt. Forvaltningsplaner for rovvilt skal sendes Miljødirektoratet for uttalelse før den vedtas av nemnda. I 2013 signaliserte Miljødirektoratet at området som ble foreslått tatt ut av forvaltningsområdet for bjørn lå i tilknytning til områ-

der med kjent forekomst av binner, og at endringen i forvaltningsplanen ikke ville utgjøre noen vesensforskjell i skadesituasjonen i området. I mars 2018 fastsatte rovviltnemnda i regionen en revidert forvaltningsplan, der forvaltningsområdet for bjørn fastsatt i 2013 ble videreført uendret. Miljødirektoratet viste i sin faglige uttalelse til planen i 2018 til innspillet de hadde til planen i 2013, der de frarådet innsnevringen av forvaltningsområdet slik det ble gjort i 2013. Videre pekte Miljødirektoratet på at området sannsynligvis ikke er stort nok for stabil oppnåelse av bestandsmålet for bjørn.

Dersom det prioriterte rovviltområdet ikke tar tilstrekkelig hensyn til muligheten for å nå bestandsmålet for regionen, får det som en konsekvens at hensyn til å nå bestandsmålet også må ivaretas i beiteprioriterte områder. Dette er svært utfordrende med tanke på mulighetene for å føre en tydelig soneforvaltning, og det skaper også langt mindre forutsigbare rammebetingelser for alle berørte. Dette vil også være konflikt drivende, fordi tapstallene kan øke samtidig som man er nødt til å prøve å nå målet også utenfor rovviltprioritert område.

Klima- og miljødepartementet har, som overordnet myndighet, anledning til å instruere rovviltnemndene og kalle inn forvaltningsplaner dersom det er nødvendig. I forvaltningsregion 6 har departementet bedt rovviltnemnda om å se nærmere på forvaltningsområdet for bjørn, og at dette skjer i samarbeid med Miljødirektoratet. Jeg avventer en tilbakemelding fra Miljødirektoratet og rovviltnemnda i region 6 om veien videre.

I **pkt. 2** i forslaget foreslås det at alle tilgjengelige virkemiddel må tas i bruk for å ta ut dyr som gjør skade i beiteprioriterte områder, jf. pkt. 2.2.19 i rovviltforliket. I forslaget nevnes utvidelse av fellingstillatelse, bruk av løs, på drevet halsende hund, bruk av helikopter og andre nødvendige tiltak for et effektivt uttak.

Jeg forstår forslaget slik at det ønskes endringer i bruk av virkemiddel for å øke effektiviteten ved skadefellingsforsøk av bjørn i beiteprioriterte områder. Dagens praksis er at skadefellingsforsøk oftest igangsettes på bakgrunn av pågående skadesituasjoner på beitedyr, samtidig som det også gjennomføres skadefellinger i forkant av beitesesongen i beiteprioriterte områder der rovvilt utgjør et skadepotensial. Det er ikke bare hensynet til beitedyr som skal vektlegges i slike situasjoner, men det skal også tas hensyn til dyrevelferd for skadegjørere, jf. dyrevelferdsloven og viltloven. Avlivingen skal være effektiv og human, og allmenne prinsipper for god jaktutøvelse skal også i størst mulig grad ivaretas under skadefelling.

Jeg har registrert at det også tidligere har kommet forslag om åpning for bruk av løs, på drevet halsende hund i felling av bjørn. Representanter fra Senterpartiet har også tidligere lagt fram forslag i Stortinget om å tillate

te løs, på drevet halsende hund ved lisensfelling av bjørn, jf. Representantforslag 23 S (2013-2014). Forslaget ble ikke vedtatt i Stortinget, jf. Innst. 197 S (2013-2014).

I viltforvaltningen er det åpnet for bruk av løs, på drevet halsende hunder på hjort, rådyr, hare, rødrev og gaupe. Fra 2017 har Fylkesmannen og Miljødirektoratet hatt anledning til å gi tillatelse til bruk av løs, på drevet halsende hunder i skadefellingsforsøk på ulv.

Bjørn er en rovviltart som ikke er evolusjonært tilpasset langvarig jaging. Forvaltningen har derfor hatt et behov for å se på effektene av løs, på drevet halsende hunder før man eventuelt kan vurdere bruk av denne hundetypen under felling av bjørn. Et forskningsprosjekt for å undersøke slike effekter på bjørnen har vært finansiert av Miljødirektoratet og gjennomført av Norsk institutt for naturforskning. Forskningsprosjektet publiserte sine resultater i april 2018. Miljødirektoratet har i etterkant kommet med en faglig vurdering av en eventuell endring i bruken av virkemiddelet. Utover effekten av løs, på drevet halsende hunder på bjørnen, vil det også være viktig å vurdere effekten på annet vilt og beitedyr, og hvorvidt det er forvaltningsmessige behov for en endring av bruken av løs, på drevet halsende hunder. Jeg vil gå gjennom resultatene fra forskningsprosjektet og de faglige vurderingene før jeg tar stilling til en eventuell endring i bruken av løs, på drevet halsende hunder.

Under skadefellingsforsøk kan Statens naturoppsyn (SNO) etter anmodning fra det kommunale/interkommunale skadefellingslaget bistå fellingslaget både med rådgivning og praktisk gjennomføring. SNO har også mulighet til å benytte virkemiddel som for eksempel helikopter eller løs, på drevet halsende hunder. SNO gjør i de enkelte tilfeller en vurdering av om dette vil kunne være et effektivt og relevant virkemiddel, avhengig av blant annet tid på året og område. I årets budsjettforslag legger denne regjeringen opp til å styrke SNO med fem millioner kroner som blant annet vil kunne styrke SNOs mulighet til å gi råd og bistand samtidig til flere kommunale fellingslag for å sikre mer effektive skadefellingsforsøk.

Jeg deler forslagsstillers ambisjon om å oppnå effektive skadefellingsforsøk. I Norge har vi relativt få bjørner, og det er i stor grad bjørner på vandring som utgjør skadepotensialet i prioriterte beiteområder. Skadefelling av enkeltindivider av en slik fåtallig bestand er krevende, og jeg er åpen for å vurdere virkemiddel som kan øke effektiviteten av vedtatte skadefellingstillatelser. Endringer i regelverket for å åpne for slike virkemiddel bør likevel gjøres på et faglig grunnlag, og være i tråd med god jaktutøvelse og human felling.

Jeg vil også understreke at det i løpet av årene er opparbeidet mye erfaring og kompetanse i både SNO og kommunale fellingslag. Det er viktig å bygge videre på

dette og de metoder som erfaringsvis har gitt resultater, og jeg ønsker ikke å rette hele oppmerksomheten mot nye virkemidler i tilfeller der resultater uteblir i et skadefellingsforsøk. Særlig gjelder dette virkemidler med ukjente negative og positive effekter og tiltak som ut fra en faglig vurdering ikke anbefales og kan forskuttere pågående prosesser.

I **pkt. 3** i forslaget foreslås det at det etableres et nytt system for bestandsregistrering av bjørn som er mer dekkende og effektivt enn dagens system.

I tråd med rovviltforliket av 2011 har Rovdata det overordnede ansvaret for drift av overvåkingsprogrammet for rovvilt, og er sekretariat for Fagrådet som har ansvaret for å foreta den løpende vurderingen av best mulig overvåkingsmetodikk. Et samlet Storting var gjennom rovviltforliket i 2011 enige om dette og understreket dermed viktigheten av uavhengige og objektive bestandsvurderinger.

Jeg viser til at bestandsregistreringen av bjørn i dag innebærer en landsomfattende, årlig innsamling av ekskrement og hår fra bjørn som blir DNA-analysert og rapportert i april det påfølgende året. Basert på disse resultatene estimeres antall ynglinger av bjørn, som er grunnlaget for bestandsmålet. Årlig DNA-innsamling ble gjort landsdekkende i 2009.

Vi har i dag et svært solid overvåkingsprogram for rovvilt, som er blant det beste i verden, og arbeidet er de senere årene betydelig styrket gjennom etableringen av Rovdata. Sentralt i begrunnelsen for etablering av Rovdata var at man ønsket et tydeligere skille mellom forvaltning og overvåking.

Rovdata har også utviklet godt tilrettelagte systemer der alle som ønsker kan melde inn sine observasjoner av rovdyr eller spor og tegn etter disse. Dette kan enkelt gjøres via mobiltelefon på stedet man gjør observasjonen eller via PC. Dette i tillegg til direktekontakten hver enkelt kan ta med rovviltpersonell i Statens naturoppsyn. Det er også tilrettelagt for deltagelse i innsamlingen av DNA.

Jeg har stor tillitt til overvåkingsarbeidet som gjøres i dag. Jeg mener det er avgjørende at eventuelle endringer i overvåkingsmetodikken gjennomføres etter faglige vurderinger av Rovdata og Fagrådet. Innspill til endring av overvåkningen av bjørn kan gis direkte til både Rovdata og Fagrådet.

